

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ**

**Кафедра публічного управління і адміністрування, міжнародної
економіки**

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

методичні рекомендації
для практичних занять та самостійної роботи
здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Менеджмент»
спеціальності 073 «Менеджмент»
денної форми здобуття вищої освіти

Миколаїв
2022

УДК 342.9
А28

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету протокол № 3 від 15.09.2022 р.

Укладач:

Л. Ю. Прогонюк – канд. юрид. наук, доцент кафедри публічного адміністрування і управління, Миколаївський національний аграрний університет

Рецензенти:

О. О. Мазіна – канд. юрид. наук, старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін ВСП «Миколаївський інститут права НУ Одеська юридична академія»;

Т. Г. Олійник – канд. екон. наук, старший викладач кафедри економіки підприємств Миколаївського національного аграрного університету

© Миколаївський національний аграрний університет, 2022

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять та самостійної роботи.....	5
3. Програма навчальної дисципліни «Адміністративне право»	6
4. Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	10
4.1. Тема 1. Загальна характеристика адміністративного права.....	10
4.2. Тема. 2. Суб'єкти адміністративного права: адміністративно-правовий статус фізичної особи, об'єднань громадян.....	15
4.3. Тема. 3. Органи виконавчої влади. Органи місцевого самоврядування.....	18
4.4. Тема. 4. Державні службовці.....	20
4.5. Тема. 5. Адміністративний примус.....	24
4.6. Тема. 6. Адміністративна відповідальність.....	29
4.7. Тема. 7. Проведення в справах про адміністративні правопорушення (адміністративно-деліктне провадження).....	36
4.8. Тема. 8. Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні.....	40
5. Контрольні питання до заліку.....	43

1. В С Т У П

Адміністративне право – навчальна дисципліна, метою вивчення якої є опанування студентами знань про правове забезпечення реалізації прав, свобод та інтересів громадян у відносинах з органами державного управління (їх представниками), порядок здійснення державного управління, його форми і методи, особливості управлінського впливу в різних сферах суспільного життя.

Навчання відбувається у формі лекції, практичних занять, індивідуальних і групових консультації, виконання студентами самостійних завдань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти п о в и н і:

з н а т и предмет, метод і систему адміністративного права, зв'язок цієї галузі права з іншими галузями права; основні проблеми науки адміністративного права; поняття та особливості адміністративно-правових норм і відносин; суб'єкти адміністративного права та елементи їх статусу; функції, форми і методи державного управління; поняття адміністративного примусу та види його заходів; поняття та основні риси адміністративного відповідальності; поняття, загальні риси та структуру адміністративного процесу; сутність адміністративної юстиції, поняття та завдання адміністративного судочинства в Україні; способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні; поняття та види адміністративно-правових режимів; правові засади і організацію управління економікою, соціально-культурним будівництвом та адміністративно-політичною діяльністю;

у м і т и використовувати отримані знання в практичній діяльності; вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, які регламентують відносини у сфері державного управління; аналізувати й коментувати відповідні нормативні положення; прогнозувати напрямки здійснення реформ у зазначеній сфері; користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних, іншими інформаційними джерелами.

Зважаючи на численність нормативно-правових актів, що регламентують відносини у сфері державного управління, при вивченні навчальної дисципліни «Адміністративне право» студентам пропонується здійснювати пошук необхідних актів на Інтернет-сайті www.zakon1.rada.gov.ua.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Державне управління та адміністративне право – 36 год					
1	Загальна характеристика адміністративного права	8	2	2	4
2	Суб'єкти адміністративного права: адміністративно-правовий статус фізичної особи, об'єднань громадян	8	2	2	4
3	Органи виконавчої влади. Органи місцевого самоврядування	10	2	2	6
4	Державні службовці	10	2	2	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Адміністративно-деліктне право – 36 год					
5	Адміністративний примус	10	2	2	6
6	Адміністративна відповідальність	10	2	2	6
7	Проведення в справах про адміністративні правопорушення (адміністративно-деліктне провадження)	10	2	2	6
8	Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні	6	2	-	4
	Разом	72	16	14	42

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТАРТИВНЕ ПРАВО»

І. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТАРТИВНЕ ПРАВО

1. Загальна характеристика адміністративного права.

Адміністративне право як галузь права. Предмет адміністративного права. Зв'язки адміністративного права з іншими галузями права. Метод адміністративного права. Принципи адміністративного права, особливості їх кваліфікації. Система адміністративного права. Наука адміністративного права.

Поняття адміністративно-правової норми. Особливості норм адміністративного права. Структура норм адміністративного права. Види адміністративно-правових норм. Поняття джерела адміністративного права. Система та види джерел адміністративного права. Конституція як основне джерело адміністративного права. Систематизація адміністративного права.

Поняття адміністративно-правових відносин. Особливості адміністративно-правових відносин. Види адміністративно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни або припинення адміністративно-правових відносин.

2. Суб'єкти адміністративного права: адміністративно-правовий статус фізичної особи, об'єднань громадян

Поняття та складові адміністративно-правового статусу громадян. Адміністративна правоздатність громадянина. Адміністративна дієздатність громадян. Прав та обов'язки громадян у сфері державного управління. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства.

Поняття об'єднання громадян. Види об'єднань громадян. Порядок створення об'єднань громадян та припинення їх діяльності. Легалізація об'єднань громадян. Політичні партії, порядок їх реєстрації. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань. Адміністративно-правовий статус політичних партій. Правове положення релігійних організацій. Відповідальність за порушення законодавства про об'єднання громадян.

3. Органи виконавчої влади. Органи місцевого самоврядування

Поняття, ознаки та правове становище органів виконавчої влади. Місце органів виконавчої влади в системі державного апарату. Види органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України в системі органів державної влади. Основні завдання Кабінету Міністрів України. Склад і порядок формування

Кабінету Міністрів України. Компетенція та форми діяльності Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України. Повноваження Кабінету Міністрів України у відносинах з органами виконавчої влади, Президентом України, Верховною Радою України та її органами. Відносини Кабінету Міністрів з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян.

Центральні органи виконавчої влади, їх види. Міністерства в системі центральних органів виконавчої влади. Інші центральні органи виконавчої влади в організаційно-правовому механізмі виконавчої влади.

Система місцевих органів виконавчої влади. Правові засади організації та діяльності місцевих органів виконавчої влади. Основні завдання і функції місцевих органів виконавчої влади. Принципи і форми діяльності місцевих органів виконавчої влади. Повноваження місцевих державних адміністрацій. Акти місцевих державних адміністрацій. Територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Повноваження ф форми діяльності органів місцевого самоврядування. Власні та делеговані повноваження органів місцевого самоврядування, їх характер та співвідношення. Відмінності органів місцевого самоврядування з місцевими органами виконавчої влади.

4. Державні службовці

Державна служба: поняття, види і принципи. Право на державну службу. Правове регулювання державної служби. Основні напрями державної політики у сфері державної служби.

Державні службовці: поняття і види. Посада та посадова особа: співвідношення понять. Основні права та обов'язки державних службовців. Етика поведінки державного службовця.

Проходження служби в державних органах та їх апараті: поняття і стадії. Прийняття на державну службу. Обмеження пов'язані з прийняттям та перебуванням на державній службі. Патронатна служба. Випробування при прийнятті на державну службу. Декларування доходів державних службовців. Службова кар'єра. Класифікація посад державних службовців. Ранги державних службовців. Стажування державних службовців. Навчання, підвищення кваліфікації державних службовців. Відповідальність державних службовців. Підстави припинення державної служби.

II. АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНЕ ПРАВО

5. Адміністративний примус

Поняття адміністративно-правових методів (методів державного управління). Місце адміністративно-правих методів у механізмі державного

управління, їх співвідношення з формами і функціями державного управління. Загальні ознаки адміністративно-правових методів. Класифікація методів державного управління.

Сутність та види державного примусу. Адміністративний примус як вид державного примусу. Поняття та риси адміністративного примусу. Класифікація заходів адміністративного примусу. Поняття, види та особливості застосування заходів адміністративного запобігання та адміністративного припинення. Органи, уповноважені застосовувати заходи припинення порушень.

6. Адміністративна відповідальність

Поняття та суть адміністративної відповідальності. Основні риси адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності.

Законодавство про адміністративні правопорушення, його особливості і місце у системі національного законодавства. Законодавчі основи адміністративної відповідальності.

Поняття адміністративного правопорушення, його ознаки та відмінність від інших видів правопорушень.

Склад адміністративного правопорушення. Загальний, родовий та безпосередній об'єкт адміністративного правопорушення. Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення. Суб'єкт адміністративного правопорушення. Вина як основна ознака суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення, її форми. Обставини, що виключають відповідальність за адміністративне правопорушення. Передача матеріалів правопорушення на розгляд громадської організації або трудового колективу. Звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення.

Поняття і класифікація адміністративних стягнень. Цілі та види адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

7. Провадження в справах про адміністративні правопорушення (адміністративно-деліктне провадження)

Поняття провадження в справах про адміністративні правопорушення. Завдання та принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення. Обставини, що виключають провадження в справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення. Особи, які мають право скласти протокол про адміністративне правопорушення. Зміст про адміністративне правопорушення. Випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається. Особи, які беруть участь у провадженні в справах про адміністративні правопорушення. Права особи, яка притягається

до адміністративної відповідальності. Місце і строки розгляду справи про адміністративне правопорушення. Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення. Зміст постанови по справі про адміністративне правопорушення. Оскарження та опротестування постанови по справі про адміністративне правопорушення. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

8. Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні

Поняття та риси адміністративної юстиції. Адміністративна юстиція у структурі предмета адміністративного права. Моделі адміністративної юстиції. Особливості становлення адміністративної юстиції в Україні. Кодекс про адміністративного судочинства України, його структура. Адміністративне судочинство: поняття та завдання. Принципи адміністративного судочинства. Юрисдикція адміністративних судів. Підсудність адміністративних справ. Право на звернення до адміністративного суду.

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т е м а 1. Загальна характеристика адміністративного права

Практичне заняття

План

1. Поняття, предмет та метод адміністративного права як галузі національного права.
2. Принципи адміністративного права.
3. Система адміністративного права.
4. Характеристика Загальної частини адміністративного права.
5. Характеристика Особливої частини адміністративного права.
6. Поняття та класифікація джерел адміністративного права.
7. Способи систематизації адміністративного законодавства.
8. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями національного права.
9. Адміністративно-правова наука.
10. Адміністративне право як навчальна дисципліна.
11. Поняття, види та структура адміністративно-правових норм.
12. Способи реалізації адміністративно-правових норм.
13. Поняття, види та структура адміністративно-правових відносин.
14. Зміст адміністративно-правових відносин.
15. Підстави виникнення та припинення адміністративно-правових відносин.

Завдання на перерахування

- методи адміністративного права;
- принципи адміністративного права;
- групи відносин, що становлять предмет адміністративного права;
- елементи механізму адміністративно-правового регулювання суспільних відносин;
- підзаконні адміністративно-правові акти;
- кодифіковані джерела адміністративного законодавства;
- джерела адміністративного законодавства;
- види адміністративно-правових інститутів;
- складові елементи адміністративно-правової норми;

- види адміністративно-правових санкцій;
- способи реалізації адміністративно-правових норм;
- види адміністративно-правових норм за наступними критеріями:
- за спрямованістю змісту;
- за функціональним призначенням;
- за формою припису;
- за адресатом;
- за змістом;
- за межами дії;
- за ступенем загальності;
- за повнотою викладення змісту;
- за юридичною силою нормативних актів, в яких вони зафіксовані;
- особливості адміністративно-правових відносин;
- види юридичних фактів в адміністративному праві;
- види адміністративно-правових відносин за наступними критеріями:
- за функціональним призначенням;
- за адміністративно-правовим статусом суб'єктів;
- за способом регулювання;
- за майновою належністю;
- за характером взаємодії;
- за галузевою належністю;
- за змістом;
- за галузевою діяльністю;
- за спрямованістю;
- за механізмом захисту.

Продовжіть думку:

- 1) Адміністративне право — це сукупність правових норм, які регулюють ...
- 2) Особлива частина адміністративного права об'єднує норми, які визначають (регулюють) ...
- 3) Система адміністративного права — це ...
- 4) Підгалузь адміністративного права — це структурний елемент системи адміністративного права, що складається ...
- 5) Принципи адміністративного права — це ...
- 6) Координація як метод адміністративного права полягає у ...
- 7) Кодифікація адміністративного законодавства — це спосіб систематизації, який полягає у ...
- 8) Залежно від дії у просторі адміністративно-правові норми поділяються на: ...

- 9) Кодекс про адміністративні правопорушення України був прийнятий ...
- 10) Виконання, як спосіб реалізації адміністративно-правової норми — це ...
- 11) Диспозиція адміністративно-правової норми — це ...
- 12) Правозастосовний акт — це ...
- 13) Для виникнення адміністративно-правових відносин потрібна наявність ...
- 14) Вертикальні адміністративно-правові відносини виникають між ...
- 15) Зміст адміністративно-правових відносин становлять ...

Ситуаційні завдання

Завдання 1.

Громадянин К. звернувся до відділу соціального забезпечення із заявою про призначення пенсії; громадянин Н. оскаржив до суду накладене на нього адміністративне стягнення; громадянка В. звернулася до прокуратури із скаргою на несвоєчасну виплату заробітної плати; громадянин А. звернувся до директора підприємства із заявою про звільнення за власним бажанням.

Які правовідносини виникли у вищезазначених випадках? Надайте їх характеристики.

Завдання 2.

Громадянин К. звернувся до органів внутрішніх справ із проханням видати паспорт громадянина України; на громадянина С. було накладено штраф за безквитковий проїзд у громадському транспорті; Державна реєстраційна служба зареєструвала політичну партію; на підприємстві працівниками податкової служби було проведено позапланову податкову перевірку.

Чи регулюються ці суспільні відносини нормами адміністративного права? Обґрунтуйте відповідь. Проаналізуйте вид та структуру цих адміністративно-правових відносин.

Завдання 3.

В результаті порушення Правил дорожнього руху громадянином А. відбулася ДТП, в результаті якої був пошкоджений автомобіль громадянина Б. Громадянин Б. почав вимагати відшкодування заподіяної йому шкоди, посилаючись на порушення Правил дорожнього руху. Громадянин А. заперечив, посилаючись на те, що Правила дорожнього руху не регулюють відносини між приватними особами, а є адміністративно-правовим актом, що регулює відносини між громадянином і повноважним державним органом.

Який характер правовідносин, що регулюються Правилами дорожнього руху; що є юридичним фактом виникнення цих правовідносин; між якими учасниками виникають ці правовідносини?

Завдання 4.

Громадянин Л., який був студентом юридичного факультету Запорізького національного університету та навчався на бюджетній формі, був відрахований за академічну заборгованість (не склав іспит з адміністративного права ні в період сесії, ні під час перескладання, ні під час комісійного перескладання). Громадянин Л. заперечував з цього приводу та вимагав поновити його, аргументуючи свою позицію тим, що адміністрація Університету діяла неправомірно: взаємовідносини між студентом та Університетом є приватноправовими, а не адміністративно-правовими, оскільки Університет не належить до органів державної влади. Тому громадянин Л. вважає, що має місце порушення норм цивільного права, а саме розірвання договору в односторонньому порядку.

Які правовідносини виникли у вищезазначеному випадку? Які критерії визначення характеру цих правовідносин (їх об'єкт та суб'єкти)?

Завдання 5.

Наказ Міністерства охорони здоров'я України про затвердження Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів був прийнятий без узгодження із Міністерством внутрішніх справ України. В результаті чого було відмовлено у державній реєстрації відповідного наказу, оскільки він суперечить постанові Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади". Представник Міністерства охорони здоров'я України зауважив, що відповідний наказ прийнятий в межах повноважень Міністерства та за своїм змістом не суперечить чинному законодавству, крім того, постанова Кабінету Міністрів України є підзаконним нормативно-правовим актом, а тому не належить до джерел адміністративного законодавства і, таким чином, немає підстав для відмови у державній реєстрації.

Яка система джерел адміністративного законодавства? Чи є постанова Кабінету Міністрів України джерелом адміністративного права? Чи мають нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України пріоритет щодо нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади України?

Завдання 6.

Громадянин В. вирішив придбати у А. автомобіль. Останній зняв з обліку автомобіль у ДАІ, після чого було укладено договір купівлі-продажу. В. звернувся до ДАІ з проханням поставити автомобіль на облік і додав до заяви всі необхідні документи. Прохання В. було задоволено.

Які правові відносини виникли в даному випадку? Чи належать вони до відносин, що становлять предмет адміністративного права? Обґрунтуйте свою відповідь, визначивши ознаки цих відносин.

Завдання 7.

Отримавши вищу медичну освіту, А. вирішив відкрити приватний кабінет та зайнятися медичною практикою. Він звернувся до державного реєстратора виконавчого комітету міської ради з проханням зареєструвати його як суб'єкта підприємницької діяльності. Після отримання свідоцтва про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця А. подав до Міністерства охорони здоров'я України документи для отримання ліцензії на здійснення медичної практики.

Назвіть учасників відносин, які виникли у даній ситуації? Чи існує між ними суспільний зв'язок, якому притаманні ознаки адміністративно-правових відносин? Які це ознаки?

Завдання 8.

Рухаючись на своєму автомобілі, С. не помітив знаку пішохідного переходу та не пропустив пішохода. Інспектор ДАІ помітив це, зупинив транспортний засіб та склав протокол про адміністративне правопорушення. Протокол було надіслано начальнику органу внутрішніх справ (ОВС) для вирішення питання про адміністративну відповідальність С. Постановою начальника ОВС С. визнано винним у вчиненні правопорушення та накладено стягнення у вигляді штрафу.

Визначте правові відносини у вищезазначеній ситуації. Чи є рівними їх учасники? Відповідь обґрунтуйте. До якого виду адміністративно-правових відносин належать відносини, обумовлені припиненням протиправних діянь і притягненням винних до адміністративної відповідальності?

Завдання 9.

ТОВ "Будівельник", будучи підрядником А., звернулося до районної інспекції державного архітектурно-будівельного контролю із заявою про одержання дозволу на виконання будівельних робіт на земельній ділянці, яка належить А. Розглянувши заяву та документи, інспекція у наданні такого дозволу відмовила, мотивуючи це відсутністю документів від замовника будівництва.

Які правові відносини виникли у даній ситуації? Чи притаманні їм ознаки адміністративно-правових відносин? Чи відповідає відмова у видачі дозволу на будівництво вимогам законодавства?

Список нормативно - правових актів

Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 р. // Ві-дом. Верхов. Ради України. — 1993. — № 31. — Ст. 338 (з наст, змін, та доповн.).

Про планування і забудову територій: Закон України від 20.04.2000 р. // Там же. — 2000. — № 31. — С. 250 (з наст. змін, та доповн.).

Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. // Там же. — 2000. — № 36. — Ст. 299 (з наст. змін, та доповн.).

Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. // Там же. — 2003.— № 31-32. — Ст. 263 (з наст. змін, та доповн.).

Т е м а 2. Суб'єкти адміністративного права: адміністративно-правовий статус фізичної особи, об'єднань громадян

П р а к т и ч н е з а н я т т я

План

1. Поняття суб'єкта адміністративного права.
2. Адміністративна правосуб'єктність: поняття та характеристика.
3. Адміністративно-правовий статус юридичних осіб, не наділених владними повноваженнями (підприємства, установи, організації).
4. Об'єднання громадян як суб'єкти адміністративного права.
5. Особливості адміністративно-правового статусу громадян України.
6. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства.
7. Особливості адміністративно-правового статусу біженців.

Продовжіть думку:

- 1) Адміністративна правоздатність — це здатність суб'єкта адміністративного права ...
- 2) Закон передбачає можливість обмеження дієздатності осіб ...
- 3) Згідно з нормами чинного законодавства громадянами України є ...
- 4) В'їзд в Україну іноземців та осіб без громадянства не дозволяється, якщо ...
- 5) Біженець — це особа ...
- 6) Статус біженця втрачається, якщо особа ...
- 7) Політична партія — це ...
- 8) Членами політичних партій можуть бути громадяни України, які досягли ... річного віку.
- 9) Легалізація об'єднання громадян — це офіційне визнання об'єднання громадян, що здійснюється способом ...

Ситуаційні завдання

Завдання 1.

До юридичної консультації звернувся М. з питання отримання громадянства України. На час звернення за юридичною допомогою М. мав громадянство іншої країни та навчався на другому курсі одного із вищих медичних навчальних закладів. М. виявив бажання після закінчення навчального закладу залишитися працювати в Україні і має намір якнайшвидше отримати громадянство України, тим більше, що вже перебуває у шлюбі з громадянкою України. Під час навчання М. вивчив українську мову, не порушував законів України, має законні джерела існування. Однак в юридичній консультації йому пояснили, що ще зарано клопотати про отримання громадянства України, оскільки однією з умов отримання іноземцями громадянства України є проживання на території України протягом останніх 5 років, а він проживає лише 3 роки.

Надайте правову оцінку отриманій юридичній консультації. Розкрийте відмінності адміністративно-правового статусу іноземців та громадян України.

Завдання 2.

Громадянин Грузії К. був затриманий при намаганні незаконно перетнути державний кордон України. При ньому не було документів що посвідчують особу, однак він повідомив працівникам Адміністрації державної прикордонної служби України, що у країні свого громадянства є жертвою переслідування за свої політичні переконання і тому має намір набути статус біженця в Україні.

Чи підлягає громадянин Грузії К. відповідальності за незаконне перетинання державного кордону України? У чому особливості відповідальності іноземців та осіб без громадянства?

Завдання 3.

17-річний громадянин І. звернувся до Державтоінспекції України з проханням допустити його до складання теоретичного та практичного іспиту для отримання посвідчення водія на право керування транспортним засобом категорії В. Йому було відмовлено, оскільки право на керування транспортним засобом відповідної категорії надається особам, які досягли 18-річного віку. Громадянин І. акцентував на тому, що він перебуває у законному шлюбі і, таким чином, набув дієздатність у повному обсязі.

Чи є різниця у статусі фізичних осіб як суб'єктів адміністративних та цивільних правовідносин? Надайте правову характеристику ситуації. Як необхідно вирішити справу?

Завдання 4.

Громадянин Російської Федерації А. 22 січня 2012 р. прибув в Україну строком на 3 місяці до свого сина, який мешкає в м. Харків, а 10 травня 2012 р. гр. А. був притягнутий до адміністративної відповідальності за ст. 203 КУпАП. Через місяць Головне управління Державної міграційної служби

України у Харківській обл. винесло рішення про примусове повернення А. до батьківщини впродовж 30-ти днів. Однак А. не виконав дане рішення, мотивуючи це відсутністю коштів для придбання квитка.

Які примусові заходи можуть бути застосовані до А.? Посилаючись на нормативні приписи, визначте порядок їх застосування?

Завдання 5.

П'ятнадцятирічний М. проживав з батьками у приватному будинку. Згодом його батьки придбали за договором купівлі-продажу квартиру. Тоді М. звернувся до ОВС із заявою про реєстрацію його місця проживання за адресою знаходження цієї квартири. У реєстрації М. було відмовлено із посиланням на те, що квартира належить батькам М., а не йому, проте М. вважав, що такою відмовою порушено його право на вільний вибір місця проживання.

Чи порушено у даній ситуації право М. ? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Завдання 6.

Журналіст газети "Місцеві новини" Р. звернувся до прокурора району із запитом про ознайомлення з офіційними документами щодо розслідування справи відносно лікаря міської лікарні про несумлінне виконання ним своїх професійних обов'язків. Журналіст вимагав надати йому відомості про особу лікаря, місце його роботи та проживання, пацієнтів, а також оперативних і слідчих дій, які були проведені по справі. Прокурор району в 15-денний термін повідомив Р., що запит підлягає задоволенню тільки в частині надання інформації про особу лікаря. Стосовно іншої інформації, то доступ сторонніх осіб до відомостей, які є таємницею слідства, чинним законодавством заборонено. Р. вважав, що такою відмовою порушено його права, передбачені Законом України "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні".

Чи порушено у даній ситуації права Р. ? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. // Офіц. вісн. України. — 2011. — № 83. — Ст. 3014 (з наст. змін, та доповн.).

Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання: Закон України від 11.12.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. — 2004. — № 15. — Ст. 232 (з наст. змін, та доповн.).

Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 р. // Там же. — 1993. — № 1. — Ст. 1 (з наст. змін, та доповн.).

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. // Там же. — 1992. — № 48. — Ст. 650 (з наст. змін, та доповн.).

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. // Там же. — 2011. — № 32. — Ст. 314 (з наст. змін, та доповн.).

Бойко І. В. Громадянин як суб'єкт адміністративно-правових відносин / І. В. Бойко // Вісн. АПрН України. — 2004. — № 1 (36). — С. 94-102.

Бойко І. В. Охорона й захист персональних даних адміністративно-правовими засобами / І. В. Бойко // Вісн. НАПрН України. — 2011. — № 4 (67). — С. 144-152.

Т е м а **3. Органи виконавчої влади. Органи місцевого самоврядування**

П р а к т и ч н е з а н я т т я

План

1. Поняття компетенції та її правовий зміст.
2. Система суб'єктів адміністративного права України: елементи та їх характеристика.
3. Органи публічної адміністрації як суб'єкти адміністративного права: поняття та структура.
4. Особливості адміністративно-правового статусу Президента України.
5. Кабінет Міністрів України як суб'єкт адміністративного права: структура, повноваження.
6. Адміністративно правовий статус міністерств, агентств, служб, інспекцій та центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом.
7. Місцеві органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права України: елементи адміністративно-правового статусу.
8. Особливості адміністративно-правового статусу органів місцевого самоврядування.

Продовжіть думку:

- 1) До складу Кабінету Міністрів входять ...
- 2) Агентство — це центральний орган виконавчої влади, основними завданнями якого є ...
- 3) Президент України є ... держави, ... державного суверенітету, ...
- 4) До центральних органів виконавчої влади в Україні належать: міністерства, ...

5) Відповідно до адміністративно-територіального устрою в Україні існують обласні, районні державні адміністрації, а також ... міські державні адміністрації.

6) Компетенція — це ...

Ситуаційні завдання

Завдання 1.

На сесії міської ради прийнято рішення про реорганізацію місцевої адміністрації та передачу її повноважень міській раді, відповідним комісіям та депутатам.

Надайте оцінку законності цього рішення. Обґрунтуйте відповідь, посилаючись на норми чинного законодавства.

Завдання 2.

Враховуючи те, що на Міністерство екології та природних ресурсів покладена координація діяльності органів державної влади з питань, що належать до його компетенції, Міністерством був виданий наказ, який передбачає обов'язковість затвердження Міністерством проектів усіх нормативно-правових актів, що стосуються екологічної сфери.

У чому полягає координація відносин в системі органів виконавчої влади?

Завдання 3.

На засіданні уряду розглядався проект акта, яким визначався порядок пропуску через кордон України транспортних засобів перевізників. У процесі обговорення документа з'ясувалося, що для запровадження зазначеного порядку необхідно вирішити питання про кількість підрозділів митних органів, які здійснюватимуть контроль у даній сфері. В результаті Кабінетом Міністрів України було прийнято два документи: одним затверджено порядок здійснення контролю, а другим – доручено Державній митній службі України забезпечити встановлення оптимальної кількості відповідних підрозділів митних органів.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Які акти можуть бути прийняті урядом у даному випадку?

Завдання 4.

Указом Президента України були створені територіальні органи Міністерства юстиції України, визначено їх перелік, а також затверджено Положення про Головні управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі. У цьому Положенні встановлено підпорядкованість цих органів безпосередньо Кабінету Міністрів України.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте порядок створення міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів.

Завдання 5.

Голова Державної санітарно-епідеміологічної служби України видав наказ, яким затвердив Порядок проведення профілактичних щеплень в Україні. Міністр охорони здоров'я України скасував цей наказ, посилаючись на те, що згідно з Положенням про Міністерство охорони здоров'я України до повноважень Міністерства належить затвердження державних санітарно-епідеміологічних та санітарно-протиепідемічних правил і норм.

Чи законно вчинив міністр? Хто уповноважений скасовувати акти центральних органів виконавчої влади?

Завдання 6.

Громадянин К. звернувся до голови районної державної адміністрації зі скаргою на бездіяльність селищного голови. У скарзі К. відзначав, що він 3 місяці тому подав до селищного голови заяву про організацію регулярного безкоштовного підвезення до навчального закладу і додому школярів, які мешкають у селі. Від селищного голови К. відповіді не отримав. Голова районної державної адміністрації повідомив К., що селищна рада та її голова не підпорядковуються районній державній адміністрації, а тому він не має повноважень розглядати такі скарги.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте юридично обґрунтовану відповідь на скаргу К.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 07.10.2010 р. // Відом. Верхов. Ради України. — 2011. — № 9. — Ст. 58 (з наст. змін, та доповн.).

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. // Там же. — 2011. — № 38. — Ст. 385 (з наст. змін, та доповн.).

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. / Там же. — 1996. — № 47. — Ст. 256 (з наст. змін, та доповн.).

Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // Там же. — 1999. — № 20-21. — Ст. 190 (з наст. змін, та доповн.).

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Там же. — 1997. — № 24. — Ст. 170 (з наст. змін, та доповн.).

Про затвердження Типового положення про територіальні органи міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 р. // Офіц. вісн. України. — 2011. — № 41. — Ст. 1677.

Положення про Міністерство охорони здоров'я України: затв. Указом Президента України від 13.04.2011 р. // Там же. — № 12. — Ст. 45.

Соловійова О. М. Організаційно-правові засади формування і діяльності відділів та управлінь місцевої державної адміністрації: моногр. / О. М. Соловійова. — Х. : Право, 2006. — С. 7-51.

Т е м а 4. Державні службовці

П р а к т и ч н е з а н я т т я

План

1. Поняття, ознаки та види публічної служби.
2. Види державної служби в Україні.
3. Принципи державної служби.
4. Органи адміністрування державної служби в Україні.
5. Поняття та види державних службовців.
6. Адміністративно-правовий статус державних службовців.
7. Особливості дисциплінарної відповідальності державних службовців.
8. Порядок проведення конкурсу при прийнятті на державну службу.
9. Обмеження, що передбачені законодавством України щодо державних службовців.
10. Протидія корупції в Україні: суб'єкти, заходи, правове регулювання.
11. Особливості проходження служби в органах місцевого самоврядування.
12. Правове регулювання статусу посадових осіб місцевого самоврядування.
13. Особливості проходження військової служби.
14. Порядок прийняття та припинення патронатної служби.
15. Основні завдання дипломатичної служби в Україні.
16. Моделі державної служби та їх характеристика.
17. Службова кар'єра та її етапи.
18. Підвищення кваліфікації державних службовців, його форми та правове регулювання.
19. Кадровий резерв та його правове регулювання.
20. Перспективи розвитку правового інституту державної служби в Україні.

Продовжіть думку:

- 1) Посадова особа — це ...
- 2) За порушення правових норм державні службовці несуть ... відповідальність.

- 3) Окрім дисциплінарних стягнень, передбачених К.ЗПП, до державних службовців можуть застосовуватися ...
- 4) Граничний вік перебування на державній службі становить ...
- 5) Підставами для відставки є: ...
- 6) Ранги державних службовців, які відповідають посадам першої категорії, присвоює ...
- 7) Право призначати патронатних службовців (на посади радників, помічників) наділені ...
- 8) Дипломатичними працівниками можуть бути ...
- 9) Зміна керівництва не тягне припинення державної служби, окрім ...
- 10) Служба в органах місцевого самоврядування — це професійна, на постійній основі діяльність ...
- 11) Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування на посади ... здійснюється шляхом обрання відповідною радою.
- 12) Посадові особи органів місцевого самоврядування один раз на ... роки підлягають атестації.
- 13) Надзвичайний і Повноважний Посол України, Постійний представник України при міжнародній організації призначаються на посаду та звільняються з посади ...
- 14) Кадри дипломатичної служби становлять: ...
- 15) При прийнятті на дипломатичну службу може встановлюватися випробування строком до ...

Ситуаційні завдання

Завдання 1.

Начальник управління охорони здоров'я обласної державної адміністрації громадянин К., маючи вік 60 років і стаж державної служби 25 років та медичний висновок про незадовільний стан здоров'я, що перешкоджає виконанню службових повноважень, подав письмову заяву про відставку.

Надайте правову оцінку цій ситуації. Обґрунтуйте відповідь, посилаючись на норми чинного законодавства.

Завдання 2.

Громадянин Б. подав документи до конкурсної комісії для участі у конкурсі на заміщення вакантної посади консультанта Секретаріату Верховної Ради України. Конкурсна комісія відмовила громадянину Б., мотивуючи своє рішення тим, що громадянин Б. не подав відомості про доходи і зобов'язання фінансового характеру, про нерухоме та цінне рухоме майно, а також про вклади в банках, що належать йому та членам його родини.

Надайте оцінку законності цього рішення. Обґрунтуйте відповідь, посилаючись на норми чинного законодавства.

Завдання 3.

До голови правління Пенсійного фонду України громадянина Д. надійшла скарга на неналежне виконання начальником відділу по контролю за надходженням коштів та погашенням заборгованості з платників Пенсійного фонду України — громадянином В. своїх посадових обов'язків. Зміст скарги було доведено до відома останнього. Громадянин В. почав вимагати проведення службового розслідування з метою зняття безпідставних, на його думку звинувачень щодо нього, у чому йому було відмовлено у зв'язку з тим, що скарга не містить відомостей про автора, а щодо анонімних скарг службове розслідування не проводиться.

Надайте правову оцінку цій ситуації. Обґрунтуйте відповідь, посилаючись на норми чинного законодавства.

Завдання 4.

Громадянин Б., який протягом 3 років займав посаду віце-консула при генеральному консульстві України у Санкт-Петербурзі, був достроково відкликаний до України. Це рішення було аргументовано тим, що він вступив у шлюбні відносини із громадянкою Російської Федерації.

Надайте оцінку законності цього рішення. Обґрунтуйте відповідь, посилаючись на норми чинного законодавства. В яких випадках працівник дипломатичної служби, направлений у довготермінове відрядження, може бути достроково відкликаний до України?

Завдання 5.

Громадянці Г, яка працювала на посаді спеціаліста управління освіти міської ради, через 6 місяців після її виходу із декретної відпустки було призначено атестацію. В результаті проведеної атестації атестаційна комісія зробила висновок що громадянка Г. не відповідає займаній посаді і запропоновано звільнити її. Спираючись на рекомендацію атестаційної комісії, міський голова звільнив громадянку Г. з посади.

Надайте оцінку законності цього рішення. Обґрунтуйте відповідь, посилаючись на норми чинного законодавства. Чи є результати атестації та висновок атестаційної комісії обов'язковими до виконання головою відповідної ради?

Завдання 6.

В одному з управлінь Міністерства освіти і науки України проводилась атестація державних службовців. Державним службовцям К. і Т. про проведення їх атестації було повідомлено за 5 днів до засідання атестаційної комісії.

На засіданні атестаційної комісії, яка складалася з двох членів - голови та секретаря, було прийнято рішення про невідповідність К. і Т. займаним посадам. За наказом міністра К. і Т. звільнено з займаних посад як таких, що "не пройшли атестацію".

Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи законне рішення міністра про звільнення К. і Т. ? В якому порядку проводиться атестація державних службовців? Куди К. і Т. можуть звернутися за захистом своїх прав?

Завдання 7.

Заступник голови районної державної адміністрації І., повертаючись увечері додому на власному автомобілі, здійснив наїзд на пішохода, завдавши йому тяжкі тілесні ушкодження. Розпорядженням голови районної державної адміністрації на час проведення районним відділом внутрішніх справ дослідної перевірки І. було відсторонено від виконання повноважень за посадою.

Чи законне розпорядження голови районної державної адміністрації? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на правові норми.

Завдання 8.

Громадянина А. було призначено начальником управління економіки обласної державної адміністрації. Через місяць розпорядженням голови обласної державної адміністрації А. було звільнено із займаної посади, оскільки з'ясувалось, що він є двоюрідним братом свого заступника.

Чи законно звільнено А. ? Розберіться у даній ситуації.

Список нормативно-правових актів

Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 р. // Відом. Верхов. Ради України. — 1993. — № 52. — Ст.490 (з наст. змін, та доповн.).

Положення про проведення атестації державних службовців: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 р. // Офіц. вісн. України. — 2001. — № 1-2. — Ч. 1.1 Ст. 27 (з наст. змін, та доповн.).

Порядок проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.2000 р. // Там же. - 2000. - № 24. -Ст. 1004 (з наст. змін, та доповн.).

Порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 р. // Там же. — 2002 . — № 8. — Ст. 351 (з наст. змін, та доповн.).

Т е м а 5. Адміністративний примус

П р а к т и ч н е з а н я т т я

План

1. Поняття та ознаки адміністративного примусу.
2. Співвідношення адміністративного примусу з іншими видами

державно-правового примусу.

3. Класифікація заходів адміністративного примусу.
4. Ознаки адміністративно-запобіжних заходів.
5. Характеристика різновидів адміністративно-запобіжних заходів.
6. Ознаки заходів адміністративного припинення.
7. Характеристика видів адміністративно-припиняючих заходів.
8. Заходи адміністративного припинення, не пов'язані з притягненням до відповідальності.
9. Заходи адміністративного примусу спеціального призначення: поняття та види.
10. Особливості застосування заходів адміністративного примусу спеціального призначення.
11. Особливості застосування вогнепальної зброї.
12. Органи публічної адміністрації, наділені правом застосовувати заходи адміністративного примусу.
13. Адміністративні стягнення як складова адміністративного примусу та їх особливість.
14. Співвідношення адміністративного примусу із адміністративним переконанням, впливом, силою, владою.
15. Співвідношення адміністративного примусу і адміністративної відповідальності.

Завдання на перерахування

- риси, що характеризують адміністративний примус;
- види заходів адміністративного примусу залежно від мети їх застосування;
- перелік суб'єктів застосування заходів адміністративного примусу;
- заходи адміністративного запобігання;
- особливі риси заходів адміністративного запобігання;
- особливі риси заходів адміністративного припинення;
- заходи адміністративного припинення загального призначення;
- заходи адміністративного припинення спеціального призначення;
- адміністративно-примусові заходи, пов'язані із забезпеченням провадження у справах про адміністративні правопорушення;
- заходи адміністративного примусу, що застосовуються працівниками міліції;
- заходи адміністративного примусу, що застосовуються співробітниками митної служби;
- заходи адміністративного примусу, що застосовуються працівниками Служби безпеки України;
- заходи адміністративного примусу, що застосовуються працівниками Адміністрації Державної прикордонної служби України;
- заходи адміністративного примусу, що застосовуються державними інспекціями;

- адміністративно-примусові заходи фізичного впливу;
- підстави застосування працівниками міліції вогнепальної зброї;
- адміністративні стягнення.

Завдання на порівняння

- адміністративний примус і державний примус;
- адміністративний примус і кримінальний примус;
- заходи адміністративного примусу і заходи переконання;
- адміністративний примус і адміністративна відповідальність;
- адміністративне затримання як засіб забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення і адміністративне затримання, не пов'язане із здійсненням відповідного провадження;
 - підстави застосування адміністративно-запобіжних заходів та заходів адміністративного припинення;
 - огляд та обстеження;
 - огляд речей як адміністративно-запобіжний захід та огляд речей як захід адміністративного припинення;
 - примусовий привід і доставлення правопорушника;
 - доставлення правопорушника і адміністративне затримання;
 - особистий огляд і огляд речей;
 - вилучення речей і документів і конфіскація речей і документів.

Продовжіть думку:

- 1) Адміністративний примус — це вид державного примусу ...
- 2) Офіційний характер адміністративного примусу полягає
- 3) Метою застосування заходів адміністративного запобігання є: ...
- 4) Застосування заходів адміністративного примусу здійснюється переважно у ... порядку.
- 5) Працівники міліції мають право безоплатно використовувати транспортні засоби фізичних та юридичних осіб з метою ...
- 6) Застосування вогнепальної зброї можливе лише ...
- 7) Адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі, встановлюється за рішенням ...
- 8) До заходів адміністративного-припинення спеціального призначення належать: зброя, ...
- 9) Адміністративне затримання залежно від специфіки правопорушення може проводитися органами ...
- 10) Працівник міліції має право зупинити транспортний засіб у разі: ...
- 11) Право на доставлення правопорушника до міліції, ... мають працівники міліції, ...
- 12) Особистий огляд проводиться в присутності ... понять.
- 13) Заходи адміністративної відповідальності — це різновид

адміністративного примусу, який застосовується ...

14) Строк адміністративного затримання обчислюється від моменту

...

15) До обмежень прав громадян, пов'язаних зі станом їх здоров'я, належать: карантин, ...

Ситуаційні завдання

Завдання 1.

В одному із районів міста через аварійну ситуацію було відключено без попередження холодну та гарячу воду, при цьому не забезпечено доставку води у декілька будинків протягом 3 днів. На четвертий день розлючені мешканці на чолі із громадянином Р. та М. попрямували до будівлі міськвиконкому з наміром пікетувати його на знак протесту проти бездіяльності влади у цій ситуації. Один із заступників міського голови вимагав від пікетників мирно розійтись, обіцяючи посприяти у вирішенні проблемної ситуації якомога швидше. Громадяни вирішили продовжувати акцію. Викликані працівники міліції вимагали від учасників несанкціонованого пікету розійтись та припинити порушувати громадський порядок, після чого частина людей стала розходитися, а група із 25 мешканців будинків залишилася, при цьому громадяни Р. та М. нецензурно висловлювалися на адресу працівників міліції, а громадянин С. закликав інших людей не виконувати вимоги міліціонерів та не розходитися. Працівники міліції затримали громадян Р., М. і С. та доставили їх до районного відділу міліції.

Оцініть правомірність дій міліції. Визначте, які види заходів адміністративного примусу ними застосовувалися та надайте їх характеристики.

Завдання 2.

Під час затримання громадян Б. та Н., які, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння на центральній вулиці міста, голосно та нецензурно висловлювалися, давали непристойні оцінки іншим громадянам, що знаходились на вулиці, працівники міліції застосували щодо громадянина Б. наручники та вдарили гумовою палицею по голові.

Надайте оцінку правомірності дій працівників міліції.

Завдання 3.

Головний державний санітарний лікар району під час перевірок неодноразово попереджав директора приватного кафе громадянина К. про необхідність проведення санітарних заходів у належному йому кафе. Останнього разу він вніс письмову вимогу про необхідність виконання санітарних заходів, проте директор приватного кафе до встановленого строку не виконав цих вимог, тому головний державний санітарний лікар заборонив експлуатацію приватного кафе доти, доки його не буде приведено у

належний стан, а також виніс постанову про притягнення до відповідальності директора й накладання на нього штрафу.

Охарактеризуйте застосовані заходи примусу. Визначте правомірність їх застосування.

Завдання 4.

На банк "Довіра" було вчинено збройний напад з метою пограбування. Працівник державної служби охорони, який забезпечував охорону банку, намагаючись запобігти злочині, застосував вогнепальну зброю, в результаті чого було поранено одного із злочинців.

Чи є застосування вогнепальної зброї працівником державної служби охорони засобом адміністративного примусу? Який порядок застосування вогнепальної зброї?

Завдання 5.

Громадянин **К**, який працював у свою зміну охоронцем у супермаркеті "Мрія", побачив у черзі на касі жінку з великою темною сумкою. Після того, як вона сплатила на касі за свій товар — коробку цукерок, охоронець попросив її відкрити сумку для огляду.

Чи має місце застосування засобу адміністративного примусу? Які вповноважені особи мають право проводити огляд речей як захід запобігання і припинення правопорушення?

Завдання 6.

Інспектор державної пожежної охорони проводив перевірку дотримання правил пожежної безпеки у супермаркеті ТОВ "Сніг" і виявив низку порушень. Зокрема, недотримання вимог щодо обладнання торговельного залу, а також відсутність запасного виходу створило загрозу виникнення пожежі та перешкоджатиме евакуації людей. За результатами перевірки директоріві ТОВ "Сніг" було направлено припис про усунення і виявлених порушень, а також припинено роботу супермаркета. Директор звернувся зі скаргою до прокурора району. На його думку, слід встановити винуватих у недотриманні правил протипожежної безпеки й притягнути їх до відповідальності, а не створювати умови, за яких юридична особа несе збитки.

Дайте мотивовану відповідь на скаргу. Охарактеризуйте заходи адміністративного примусу, які були застосовані в даній ситуації.

Завдання 7.

У зв'язку з поширенням у місті захворювання на кір в медичних закладах робили профілактичні щеплення всім громадянам віком до 50 років. Однак В. відмовився від щеплення, вважаючи це справою добровільною. Лікар попередив його, що щеплення може бути зроблено примусово. Будучи впевненим у тому, що примус можливий лише у разі вчинення

правопорушення. В. звернувся до управління охорони здоров'я з проханням роз'яснити йому порядок проведення профілактичних щеплень.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте юридично обґрунтовану відповідь на звернення В.

Завдання 8.

Відносно Ф., який відбув покарання у виді позбавлення волі, було встановлено адміністративний нагляд, Ф. проживав у кімнаті приватного будинку, яку наймав у його власника – Т.

Коли до помешкання Ф. завітав дільничний інспектор Ф. відмовився його впускати, мотивуючи це тим, що на такі дії необхідно отримати згоду власника будинку.

Чи може працівник міліції застосовувати примус у даній ситуації? Якщо так, то які примусові заходи можуть бути застосовані? Що буде підставою для їх застосування?

Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Завдання 9.

Без дозволу компетентних органів С. побудував біля будинку гараж. За самовільне будівництво адміністративна комісія наклала на нього штраф і винесла рішення про знесення гаражу.

Яка юридична природа заходів, застосованих до С.?

Завдання 10.

Громадянин Н., який учинив дрібне хуліганство, був затриманий працівником міліції за допомогою співробітника митної служби, який проходив поряд. Працівник міліції вдягнув на нього наручники та наніс йому удар гумовою палицею за те, що той відмовився сідати в патрульну машину.

Визначте правомірність дії працівника міліції. Якщо ви дійдете висновку, що вони неправомірні, складіть проект скарги. Що б змінилось у ситуації за умови, що палицю й наручники застосував співробітник митної служби?

Список нормативно-правових актів та літератури

Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради України. — 1991. — №4. — Ст. 20 (з наст. змін, та доповн.).

Про пожежну безпеку: Закон України від 17.12.1993 р. // Там же. — 1994. — №5. — Ст. 21 (з наст. змін, та доповн.).

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. // Там же. — 1994. — №27. — Ст. 218 (з наст. змін, та доповн.).

Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04.2000 р. // Там же. — 2000. — № 29. — Ст. 228 (з наст. змін, та доповн.).

Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 р. // Ві-дом. Верхов. Ради України. — 1994. — №52. — Ст. 455 (з наст, змін, та доповн.).

Правила застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку: затв. постановою Ради Міністрів УРСР від 27.02.1991 р. // 36. постанов Уряду УРСР. — 1991. — № 3. — Ст. 18 (з наст. змін, та доповн.).

Комзюк А. Т. Адміністративний примус: деякі загальні проблеми дослідження та правового регулювання в контексті забезпечення прав людини / А. Т. Комзюк // Право України. — 2004. — № 4. — С. 46-49.

Коломєць Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: моногр. / Т. О. Коломєць. — Запоріжжя: Поліграф, 2004. — 404 с.

Т е м а 6. Адміністративна відповідальність

П р а к т и ч н е з а н я т т я

План

1. Адміністративна відповідальність як різновид юридичної відповідальності: поняття, особливості.
2. Співвідношення юридичної відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності.
3. Поняття адміністративного правопорушення.
4. Склад адміністративного правопорушення та характеристика його елементів.
5. Адміністративна відповідальність неповнолітніх.
6. Адміністративна відповідальність посадових осіб.
7. Адміністративна відповідальність військовослужбовців.
8. Адміністративна відповідальність іноземців та осіб без громадянства.
9. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.
10. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.
11. Звільнення від адміністративної відповідальності.
12. Поняття, мета та види адміністративних стягнень.
13. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.
14. Загальні правила накладання адміністративних стягнень.
15. Поняття та ознаки адміністративної деліктності.

Продовжіть думку:

- 1) Адміністративним правопорушенням (проступком) визнається ...
- 2) Адміністративне правопорушення визнається вчиненим з

необережності, коли особа, яка його вчинила...

3) Адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення ... віку.

4) Не підлягають адміністративній відповідальності особа, яка під час вчинення адміністративного правопорушення була у стані неосудності, тобто ...

5) За одне адміністративне правопорушення може бути накладено ... або ... стягнення.

6) Громадські роботи полягають у ...

7) Адміністративний арешт не може застосовуватись до ...

8) При накладенні адміністративного стягнення враховуються: ...

9) Якщо особа вчинила кілька адміністративних правопорушень, справи про які розглядаються одним і тим самим органом (посадовою особою), стягнення накладаються ...

10) Виправні роботи призначаються ...

11) Вина — це ...

12) Оплатно може бути вилучений предмет, який ...

13) Адміністративне стягнення застосовується з метою ...

14) Необхідна оборона — це ...

15) Попередження як захід адміністративного стягнення виноситься у ... формі.

Завдання на перерахування

- функції адміністративної відповідальності;
- принципи адміністративної відповідальності;
- підстави адміністративної відповідальності;
- види спеціальних суб'єктів адміністративного правопорушення;
- обставини, що виключають адміністративну відповідальність;
- адміністративні стягнення, що накладаються лише судом;
- адміністративні стягнення, що накладаються в позасудовому порядку;
- строки накладання адміністративного стягнення;
- обставини, що пом'якшують адміністративну відповідальність;
- обставини, що обтяжують адміністративну відповідальність;
- характерні риси адміністративних стягнень;
- ознаки адміністративної деліктності;
- форми вини;
- суб'єкти, уповноважені визначати засади адміністративної відповідальності;
- ознаки адміністративного правопорушення;
- адміністративні стягнення майнового характеру;
- адміністративні стягнення особистого характеру;
- заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх;

- адміністративні правопорушення, за вчинення яких неповнолітні підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах;
- основні адміністративні стягнення;
- додаткові адміністративні стягнення.

Завдання на порівняння

- адміністративний проступок і злочин;
- адміністративний проступок і дисциплінарний проступок;
- умисел і необережність;
- протиправна дія і бездіяльність;
- прямий і непрямий умисел;
- крайня необхідність і необхідна оборона;
- самооборона і необхідна оборона;
- конфіскація і оплатне вилучення предмета;
- попередження як захід адміністративного стягнення і усне зауваження;
- мета і мотив;
- обставини, що виключають адміністративну відповідальність, і обставини звільнення від адміністративної відповідальності;
- адміністративне затримання і адміністративний арешт;
- родовий об'єкт адміністративного правопорушення і безпосередній об'єкт адміністративного правопорушення;
- обов'язкові та факультативні ознаки складу адміністративного правопорушення;
- загальний та спеціальний суб'єкт адміністративного правопорушення;
- вчинення правопорушення у стані неосудності та вчинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання;
- адміністративна деліктологія і адміністративна деліктність;
- адміністративне правопорушення з формальним складом та адміністративне правопорушення з матеріальним складом.

Ситуаційні завдання

Завдання 1.

Відпочиваючи на о. Хортиця разом зі своїми однокласниками, 17-річні П. та Р. взяли пневматичний пістолет, який належав батькові Р., без його згоди та розважались, стріляючи з нього, і були затримані працівниками міліції, які склали відповідний протокол. За наслідками розгляду справи на П. та Р. було накладено штраф у розмірі 51 грн. та конфісковано пневматичний пістолет, з якого вони стріляли.

Дайте юридичну оцінку цій справі.

Завдання 2.

Під час перевірки пологового будинку працівниками державної санітарно-епідеміологічної служби було виявлено ряд порушень санітарно-гігієнічних норм та правил. Головний лікар пологового будинку К. був притягнутий до відповідальності у вигляді основного стягнення — штрафу (у розмірі 3 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) та додаткового — попередження, про що було зроблено запис у його особовій справі. К. оскаржив притягнення його до відповідальності, мотивуючи недоцільність його притягнення до відповідальності тим, що порушення мали незначний характер та не призвели до настання шкідливих наслідків.

Проаналізуйте цю ситуацію та дайте правову оцінку.

Завдання 3.

Громадянин П. заїхав на територію лісу на автомобілі "Хонда". де помив його та намастив поліруючим засобом. Потім він запалив ганчір'я, яким здійснював полірування, та замаслене старе ганчір'я, яке було у нього в машині, та не дочекавшись, коли вогонь догорить, став виїжджати з лісу, але був зупинений громадським лісовим інспектором.

Проаналізуйте цю ситуацію та додайте правову оцінку діям водія.

Завдання 4.

Інспектор ДАІ, який здійснював контроль за дотриманням ПДР під знаком «Зупинка заборонена», надав вказівку водію автомобіля «Volvo» зупинитися. Громадянин Д., який перебував за кермом автомобіля, зупинився і запитав, на яких підставах його зупинили, адже він не порушував Правил дорожнього руху. Інспектор ДАІ повідомив, що зупинитися у цьому місці заборонено, і склав протокол про адміністративне правопорушення.

Чи є в діях громадянина Д. склад адміністративного правопорушення? В яких випадках працівники міліції мають право зупиняти транспортні засоби?

Завдання 5.

До статуту Технічного університету було внесено положення, які передбачають відповідальність студентів за несамотійне виконання письмових завдань (списування).

Чи має місце адміністративна відповідальність? Хто має право встановлювати засади адміністративної відповідальності?

Завдання 6.

За рішенням державного інспектора рибоохорони П. було притягнуто до адміністративної відповідальності за порушення правил рибальства. У постанові про накладення адміністративного стягнення зафіксовано, що П. незаконним способом, використовуючи сітку, ловив рибу у ставку, орендованому ТОВ "Світанок". Через 15 днів прокурор опротестував дану

постанову. У протесті зазначено, що П. повинен відповідати за дрібне викрадення чужого майна.

Порівняйте склади правопорушень, про які йдеться у завданні, та висловіть свою точку зору щодо обґрунтованості позиції прокурора.

Завдання 7.

Відносно С, який досяг 18 років складений протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 130 КУпАП, у зв'язку з тим, що він 17 листопада 2011 р. о 09 год 10 хв на 467 км автодороги О.-М.-Н. керував мотоблоком "Салют" без реєстраційного номера та ознаками алкогольного сп'яніння. Даний факт було виявлено та зафіксовано інспектором ДАІ, однак С. відмовився їхати у медичний заклад для проходження огляду на стан сп'яніння.

Проаналізуйте ситуацію та визначте, чи буде у даному випадку нести відповідальність С. Охарактеризуйте дії С., якщо б він керував транспортним засобом і завдав шкоди іншому учаснику дорожнього руху та зазначена шкода не перевищувала 10 тис грн.

Завдання 8.

Сімнадцятирічний С. та дванадцятирічний К., які їхали в трамваї разом зі своїм батьком, не заплатили за проїзд. Факт безквиткового проїзду виявив контролер комунального підприємства "Міськелектротранспорт" і запропонував С. та К. сплатити штраф на місці вчинення правопорушення. Вони зробити це, посилаючись на те, що не мають грошей і взагалі не можуть нести відповідальності, адже не досягли віку, з якого вона настає.

Проаналізуйте ситуацію та визначте, хто у даному випадку має нести відповідальність. З якого віку настає адміністративна відповідальність? Які особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх осіб?

Завдання 9.

Громадянин Т. був залучений до участі у провадженні в справі про дрібне хуліганство як свідок. При розгляді справи в суді Т. відмовився давати пояснення, посилаючись на те, що він нічого не пам'ятає. Судовий розпорядник склав протокол про вчинення Т. правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185³ КУпАП. Суддя розглянув справу стосовно Т. і наклав на правопорушника штраф у розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Чи відповідає закону постанова, ухвалена суддею стосовно Т.? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 10.

14 лютого 2012 р. інспектор ДАІ зупинив транспортний засіб, яким керував М., за перевищення обмежень швидкості руху. Під час складання протоколу, інспектор вирішив перевірити водія на стан алкогольного сп'яніння.

Після проведення огляду з використанням спеціальних засобів було встановлено наявність у крові 0,25 проміле алкоголю. Інспектор склав протокол про вчинення М. адміністративних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 122 і ч. 1 ст. 130 Кодексу України про адміністративні правопорушення та відправив його до суду.

14 травня 2012 р. суд, розглянувши матеріали адміністративної справи, виніс постанову про притягнення М. до адміністративної відповідальності у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами строком на три роки.

Визначте правомірність дій працівника міліції. Чи законне рішення суду? Як Ви вважаєте, чи є підстави для оскарження постанови суду? Охарактеризуйте порядок накладення стягнення при вчинення двох та більше адміністративних правопорушень.

Завдання 11.

Громадянин А. вигулював свого собаку на території дитячого садочка. Дільничний інспектор склав стосовно А. протокол про вчинення ним правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 1 ст. 154 КУпАП. Рішенням адміністративної комісії при виконкомі міської ради на А. накладено штраф у розмірі одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян. І

Через три місяці після сплати штрафу суддя розглянув і справу про вчинення А. правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 2 ст. 154 КУпАП. Постановою судді на А. накладено штраф у розмірі п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Чи законні рішення, ухвалені стосовно А.? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Завдання 12.

15 лютого 2012 р. був складений протокол про вчинення В., 1996 року народження, адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 44 КУпАП, а 18 квітня 2012 р. В. був притягнутий до адміністративної відповідальності у вигляді громадських робіт строком на 20 год. Захисник В. не погодився з рішенням суду, а в апеляційній скарзі зазначив, що В. є неповнолітнім, тому до нього не може бути застосовано стягнення у вигляді громадських робіт, оскільки це перешкоджатиме його навчанню у школі.

Чи правомірно судом було застосовано стягнення у вигляді громадських робіт? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 13.

Громадянка О. два рази на тиждень здійснювала на продовольчому ринку м. Харкова продаж молока та молочних продуктів з особистого підсобного господарства. При перевірці дотримання суб'єктами торгівлі на ринку санітарно-ветеринарних вимог 1 березня 2012 р. головний державний інспектор ветеринарної медицини виявив відсутність у О. висновків ветеринарно-санітарної експертизи. Цього ж дня, керуючись положеннями

ст. 258 КУпАП, виніс щодо О. постанову про притягнення її до відповідальності за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 107 КУпАП, та наклав стягнення у вигляді штрафу у розмірі 10 неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Однак О. не погодилася з рішенням інспектора, у зв'язку з чим звернулася зі скаргою до інспектора ветеринарної медицини. В ній вона зазначила, що займалася продажем не на постійній основі, в неї була особиста медична книжка та їй потрібні кошти, щоб утримувати 10-ти місячну дитину.

Визначте законність постанови про накладення на О. штрафу? Чи є підстави для її скасування? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі. Які обставини враховуються під час накладення стягнення?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення: станом на 25 листопада 2011 року / упоряд. : Ю.П. Битяк, В.В. Зуй, Я.С. Рябченко. — Х. : Право, 2011. — 280 с. (з наст. змін, та доповн.).

Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. — 1992. — № 36. — Ст. 531.

Про безпечність та якість харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997 р. // Офіц. вісн. України. — 1998. — № 3. — Ст. 75.

Про правила дорожнього руху: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р. // Там же. — 2001. — № 41. — Ст. 1852.

Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду: постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. // Там же. — 2008. — № 98. — Ст. 3241.

Про тваринний світ : Закон України від 13.12.2001 р. // Відом. Верхов. Ради України. 2002 — № 14. — Ст. 97.

Порядок здійснення любительського і спортивного рибальства : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.1998 р. // Офіц. вісн. України. — 1998. — № 29. — С. 67.

Про правила дорожнього руху : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р. // Там же. — 2001. — № 41. — С. 35.

Т е м а 7. Провадження в справах про адміністративні правопорушення (адміністративно-деліктне провадження)

П р а к т и ч н е з а н я т т я

План

1. Поняття та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення.
2. Завдання провадження у справах про адміністративні правопорушення.
3. Обставини, що виключають провадження в справах про адміністративні правопорушення.
4. Учасники провадження в справах про адміністративні правопорушення.
5. Органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.
6. Стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення.
7. Заходи забезпечення провадження у справі про адміністративне правопорушення.
8. Процесуальні документи провадження в справах про адміністративні правопорушення.
9. Адміністративне розслідування та порядок його проведення.
10. Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення.
11. Порядок оскарження постанови в справі про адміністративне правопорушення.
12. Опротестування постанови в справі про адміністративне правопорушення та опротестування рішення за скаргою.
13. Порядок виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.
14. Строки в провадженні у справах про адміністративні правопорушення.
15. Прокурорський нагляд за виконанням законів при провадженні у справах про адміністративні правопорушення.

Продовжіть думку:

- 1) Приводами для порушення справи про адміністративне правопорушення можуть бути ...
- 2) Доказами в справі про адміністративне правопорушення є ...
- 3) Протокол про адміністративне правопорушення підписується: ...
- 4) Особа, яка притягується до адміністративної відповідальності має право: ...
- 5) Експерт, як учасник провадження у справі про адміністративне правопорушення має право: ...
- 6) Потерпілий — це ...
- 7) Постанова в справі про адміністративне правопорушення повинна містити: ...

8) Копія постанови в справі про адміністративне правопорушення вручається (або надсилається) ...

9) Постанову адміністративної комісії в справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржено ...

10) Скарга на постанову в справі про адміністративне правопорушення розглядається в ... строк з дня її ...

11) Орган (посадова особа), який виніс постанову про накладення адміністративного стягнення, припиняє її виконання у випадках: ...

12) Штраф має бути сплачений порушником не пізніше як через ... днів з дня ... постанови про накладення штрафу.

13) Виконання постанови про позбавлення права полювання проводиться шляхом вилучення ...

14) У разі ухилення особи від відбування виправних робіт, застосованих за вчинення дрібного хуліганства, постановою суду не відбутий строк виправних робіт може бути замінено ... або ...

15) У разі відсутності самостійного заробітку в осіб віком від 16 до 18 років, які вчинили адміністративне правопорушення, штраф стягується з

Ситуаційні завдання

Завдання 1.

Начальник районного відділу внутрішніх справ виніс постанову про накладання адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту строком на 10 діб за злісну непокору законним вимогам працівника міліції про припинення порушення громадського порядку.

Проаналізуйте законність дій начальника районного відділу внутрішніх справ.

Завдання 2.

Громадянина К. за вчинене ним 17 квітня дрібне хуліганство було притягнуто до адміністративної відповідальності за ст. 173 КпАП. Для участі у розгляді справи органами внутрішніх справ він викликався повістками 18 та 20 квітня, але на розгляд справи не з'явився без поважних причин.

Визначте підвідомчість справи. Розкрийте, якими повинні бути дії органів внутрішніх справ у цій ситуації, та які процесуальні документи повинні бути оформлені.

Завдання 3.

О 20 годині до районного відділу внутрішніх справ було доставлено громадянина С, який під час кіносеансу голосно вигукував непристойні слова, заважаючи іншим відвідувачам кінотеатру. У районному відділі було складено протокол про адміністративне правопорушення, в якому зроблено запис про адміністративне затримання громадянина С. Через 3 години

громадянин С почав вимагати, щоб його звільнили, в чому йому було відмовлено.

На який час може встановлюватися адміністративне затримання як засіб забезпечення провадження у справі про адміністративне правопорушення? Дайте юридичну характеристику справи.

Завдання 4.

Громадянин Г. вчинив дрібне хуліганство. Протокол про адміністративне правопорушення був направлений до місцевого суду за місцем вчинення правопорушення. Справа була розглянута за відсутності особи правопорушника і без повідомлення його про час і місце розгляду справи. В результаті розгляду справи було винесено постанову про накладення адміністративного стягнення на громадянина Г. у вигляді адміністративного арешту строком на 15 діб.

Надайте правову характеристику ситуації. Чи може бути постанова суду оскаржена? Якщо так, то визначте порядок оскарження.

Завдання 5.

Дільничний інспектор міліції у підземному переході зупинив громадянина А., який палив, стоячи біля кіоску з пресою. Інспектор повідомив громадянину, що він вчинив протиправне діяння, яке тягне адміністративну відповідальність (ст. 175-1 КпАП) і склав протокол про адміністративне правопорушення. Підписувати протокол громадянин А. відмовився, однак забажав отримати примірник протоколу, у чому йому було відмовлено дільничним інспектором міліції.

Чи є порушення вимог чинного законодавства? Які дані мають бути зазначені в протоколі про адміністративне правопорушення? Чи є протокол доказом у справі?

Завдання 6.

Державний інспектор рибоохорони під час рейду встановив, що А. займається рибальством із порушенням правил. Інспектор оглянув човен та спорядження для рибальства у присутності А. та вилучив зазначені речі до вирішення питання про відповідальність останнього. Про огляд речей та їх вилучення інспектором було зроблено відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Після цього А. оскаржив дії інспектора керівникові Державної інспекції рибоохорони. У скарзі А. зауважив, що інспектор порушив порядок огляду і вилучення речей, а саме: не врахував, що А. не є власником даних речей, не залучив до огляду двох понятих та не склав окремий протокол про застосування зазначених заходів забезпечення провадження в справі про адміністративне правопорушення.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте юридично обгрунтовану відповідь на скаргу А.

Завдання 7.

Інспектором Державної автомобільної інспекції МВС України відносно В., який о 22.00 перевозив пасажирів у маршрутному таксі з несправністю зовнішніх світлових приладів, було складено протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 121 КУпАП, вилучено посвідчення водія, а автомобіль доставлено для зберігання на спеціальний майданчик до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення. Про застосування таких заходів було зроблено запис в протоколі про адміністративне правопорушення. Копія протоколу під розпис була вручена правопорушнику.

З'ясуйте правомірність застосованих заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Який порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках чи стоянках?

Завдання 8.

Студенти на практичному занятті з адміністративного права намагалися сформулювати повний перелік органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Студент В. стверджував, що органи Служби безпеки України, прокуратури та митні органи не можна включати до означеного переліку, оскільки КУпАП не містить статей, якими визначено справи, віднесені до їх підвідомчості. Більшість із присутніх на занятті не погодилися з цією точкою зору, посилаючись на те, що крім згаданого кодексу існують інші нормативно-правові акти, що уповноважують представників цих органів вирішувати питання про адміністративну відповідальність фізичних осіб.

Висловіть свою точку зору щодо даних тверджень. Свою позицію обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: станом на 25 листоп. 2011 р. / упоряд.: Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, Я. С. Рябченко. — Х. : Право, 2011. — 280 с. (з наст. змін, та до-повн.).

Порядок тимчасового затримання та зберігання Транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. // Офіц. вісн. України. — 2008. — № 98. — Ст. 3240.

Т е м а 8. Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні

Самостійна робота

План

1. Поняття та моделі адміністративної юстиції.
2. Адміністративне судочинство: поняття і завдання.
3. Кодекс адміністративного судочинства України, його структура.

Продовжіть думку:

- 1) Нормотворче провадження складається із наступних стадій: ...
- 2) Дозвільна система передбачає отримання дозвільних документів, таких як: ...
- 3) До реєстраційних проваджень, пов'язаних із реєстрацією актів цивільного стану, належать: ...
- 4) Строки розгляду звернень громадян становлять: ...
- 5) Неюрисдикційне провадження — це провадження, для якого притаманна наявність таких ознак: ...
- 6) Адміністративні послуги — це ...
- 7) Адміністративними судами першої інстанції є ...
- 8) Компетенція адміністративних судів не поширюється на ...
- 9) Атестаційне провадження — це ...
- 10) Виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження та примусове виконання рішень інших органів (посадових осіб) — це сукупність дій ...
- 11) Ревізія — це ...
- 12) Спрощене адміністративне провадження — це ...
- 13) Установчі провадження — це діяльність уповноважених органів (посадових осіб) щодо ...
- 14) Нормотворче провадження складається із наступних стадій: ...
- 15) Адміністративна юрисдикція — це ...

Ситуаційні завдання

Завдання 1.

У травні 2012 р. К. звернулася до суду із позовом до податкової адміністрації в області про визнання протиправними дій останньої та відшкодування моральної шкоди у розмірі 25 тис. грн.

У судовому засіданні позивачка пояснила, що їй стало відомо про те, що перший заступник голови податкової адміністрації звертався із запитом до міської клінічної лікарні про стан її здоров'я, про що був зроблений запис в її амбулаторній картці.

Позивачка двічі просила керівника податкової адміністрації надати їй копії запиту та відповіді лікарні, однак останній не відреагував на її звернення. У судовому засіданні К. надала копії відповідних заяв, надісланих керівникові податкової адміністрації листом із повідомленням.

Позивачка вважала, що їй завдано моральної шкоди у розмірі 25 тис. грн., оскільки внаслідок незаконного збирання керівником податкової адміністрації щодо неї інформації вона дуже нервувалася, вимушена була пояснювати всім своїм знайомим, у зв'язку з чим зазначений запит надіслано до лікарні.

За правилами якого процесуального акта має розглядатися даний позов? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі.

Завдання 2.

При затриманні Н., який брав участь у несанкціонованій демонстрації, працівник міліції наніс йому кілька ударів гумовою палицею по голові та шиї за те, що Н. відмовлявся сідати у патрульну машину.

Про наявність у Н. ушкоджень, які можуть бути наслідком нанесення ударів палицею по голові та шиї, йшлося у довідці медичної установи, до якої звернувся Н. зі скаргами на погане самопочуття й проханням надати йому відповідну допомогу.

Після одужання Н. звернувся до правоохоронних органів із заявою, яка містила інформацію про нанесення йому працівником міліції тілесних ушкоджень. До заяви Н. додав зазначену довідку медичної установи. У порушенні кримінальної справи Н. було відмовлено, про що останній був повідомлений у встановленому законом порядку.

Після цього Н. вирішив оскаржити постанову про відмову в порушенні кримінальної справи.

У якому порядку Н. може оскаржити постанову про відмову в порушенні кримінальної справи? Якщо за результатами розгляду скарги буде встановлено законність зазначеної постанови і Н. вважатиме таке рішення обґрунтованим, чи вправі він звернутися до суду із позовом про визнання дій працівника міліції неправомірними? Яким процесуальним актом має керуватися суд при розгляді такого позову?

Завдання 3.

Стосовно С. був складений протокол про вчинення адміністративного правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 1 ст. 130 КУпАП. Інспектор Державної автомобільної інспекції МВС України, керуючись ст. 265-1 КУпАП, тимчасово вилучила у С. посвідчення водія, про що зроблено запис у протоколі про правопорушення. Протокол надіслано до суду для вирішення питання про відповідальність С.

Громадянин С. не заперечував факту вчинення порушення, однак вважав, що посвідчення водія вилучено у нього незаконно, тому вирішив оскаржити вилучення до суду.

Чи належить розгляд справи про адміністративне правопорушення, вчинене С, до юрисдикції адміністративного суду? За правилами якого акта суд розглядатиме таку справу? Яким процесуальним актом має керуватися С. при оскарженні вилучення посвідчення водія? Обґрунтуйте свої відповіді, посилаючись на нормативні положення.

Завдання 4.

Громадянин Сирії В. прибув до України в особистих справах й перебував на території нашої держави на законних підставах. Двічі за один рік він був притягнутий до адміністративної відповідальності. Начальник районного відділу внутрішніх справ прийняв рішення про примусове повернення В. до Сирії. В., мотивуючи тим, що за вчинені діяння він вже зазнав покарання і немає необхідності застосовувати до нього такий захід, як примусове повернення, зажадав звернутися до суду із позовом про скасування рішення начальника районного відділу внутрішніх справ.

До якого із судів загальної юрисдикції має звернутися громадянин Сирії В.? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс адміністративного судочинства України: прийн. Верхов. Радою України 06.07.2005 р. // Відом. Верхов. Ради України. — 2005. — № 35-36, № 37. — Ст. 446 (з наст. змін, та доповн.).

Адміністративне судочинство України: підруч. / за ред. О. М. Пасенюка. — К.: Юрінком Інтер, 2009. — С. 64-90; 155-187.

Писаренко Н. Б. Історія розвитку адміністративної юстиції в Україні / Н. Б. Писаренко // Державне буд-во та місцеве самоврядування. — Х. : Право, 2003. — № 4. — С. 112-117.

Писаренко Н. Б. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення): моногр. / Н. Б. Писаренко, В. А. Сьоміна. — 2-ге вид., зі змін, та доповн. — Х. : Право, 2012. — С. 25-82.

Рябченко Я. С. Оскарження нормативно-правових актів в адміністративному судочинстві: моногр. / Я. С. Рябченко; за заг. ред. В. В. Зуй. — Х. : ФІНИ, 2011. — С. 6-61.

5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Адміністративне право України як галузь права, його предмет.
2. Джерела адміністративного права України.
3. Поняття, основні риси та види адміністративно-правових відносин.
4. Суб'єкти адміністративного права: поняття, види.
5. Види органів виконавчої влади.
6. Повноваження Президента України у сфері виконавчої влади.
7. Поняття та види державних службовців.
8. Адміністративний примус, види його заходів.
9. Адміністративно попереджувальні заходи, їх види та суть.
10. Заходи адміністративного припинення, їх види та суть.
11. Поняття й основні риси адміністративної відповідальності.
12. Адміністративне правопорушення, його поняття та склад.
13. Особливості відповідальності неповнолітніх у віці від 16 до 18 років.
14. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.
15. Мета адміністративних стягнень, їх види.
16. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.
17. Загальні правила накоплення стягнень за адміністративні правопорушення.
18. Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність за адміністративний проступок.
19. Строки накладення адміністративних стягнень.
20. Адміністративний процес: зміст, загальні риси, особливості.
21. Адміністративне судочинство в Україні: завдання та принципи.
22. Адміністративна юстиція: поняття, моделі та особливості становлення в Україні.
23. Органи (посадові особи), уповноваженні розглядати справи про адміністративне правопорушення.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 №435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
5. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 року №889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
6. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
7. Про звернення громадян : Закон України від 2.10.1996 № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
8. Колпаков В., Гордеев В. Теорія адміністративного проступку : монографія. Харків : Харків юридичний, 2016. 344 с.
9. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. 3-тє вид. Київ : Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
10. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
11. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. 4-тє вид. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с
12. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. 3-тє вид. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с.
13. Адміністративне право України (загальна частина) : навчальний посібник / О. І. Остапенко та ін. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2019. 504 с.
14. Адміністративне право України. Плани практичних занять для студентів юридичного факультету. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2022.
15. Progoniuk L. Yu. Counteracting administrative misconducts the shere of ekonomska activity. *International Journal of Management (IJM)*. 2020. Vol. 11, Issue 5. Pp. 1094-1102.
16. Прогонюк Л. Ю. Особливості звільнення працівників за ч.1 п.3 ст 40 Кодексу законів про працю України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 1. С. 133-136.

17. Прогонюк Л. Ю. Нестандартні форми занятості як невід’ємна реалія сьогодення: теоретичний аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 3. С. 171-174.

Ресурси мережі Інтернет

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

2. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>

3. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

4. Урядовий портал : офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Президента України «Офіційне інтернет-представництво». URL: <https://www.president.gov.ua/>

Доступ до матеріалів навчання:

<https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2964>

Навчальне видання

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

Методичні рекомендації

Укладач: **Прогонюк Людмила Юріївна**

Формат 60×84 / 16 Ум. друк. арк. 5,43.

Тираж 70 прим. Зам № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Паризької Комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490
від. 20.02.2013 р.